

Oikeudellinen toiminta

Lainsäädäntö:

1. velvoittaa (=käskee)

- Jokainen, joka huomaa tai saa tietää tulipalon syttyneen tai muun onnettomuuden tapahtuneen tai uhkaavan eikä voi heti sammuttaa paloa tai torjua vaaraa, on **velvollinen** viipymättä ilmoittamaan siitä vaarassa oleville, tekemään hätäilmoituksen sekä ryhtymään kykynsä mukaan pelastustoimintaan. ([Pelastuslaki 468/2003](#))

2. kieltää

- Päihdyttävän aineen nauttiminen on **kielletty** yleisellä paikalla taajamassa ja julkisessa liikenteessä olevassa kulkuneuvossa. ([Järjestyslaki 612/2003](#))

3. antaa oikeuksia

- Valtion viranomaisessa ja kaksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa jokaisella **on oikeus** käyttää suomea tai ruotsia. ([Kielilaki 423/2003](#))

Oikeussubjektit

1. **luonnolliset henkilöt = ihmiset**
2. **oikeushenkilöt = yritykset, yhteisöt, julkisyhteisöt**

→ Huolehditaan kansalaisten yhteisistä tarpeista.

→ Edellytykset harjoittaa suurimittaista liiketoimintaa (suuret liiketoimet, velkavastuun siirtäminen).

Oikeushenkilöt

1. julkisoikeudelliset oikeushenkilöt

- Euroopan unioni, valtio, kunnat, kuntayhtymät, seurakunnat, KELA, Ahvenanmaan maakuntahallinto ja useimmat yliopistot

2. yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt

- Yritykset, yhdistykset, säätiöt

oikeussubjektit

luonnolliset henkilöt

oikeushenkilöt

yksityisoikeudelliset

julkisoikeudelliset

yhtiöt

yhdistykset

säätiöt

seura-
kunnat

valtio

kunnat

Tehtävä 2. Arvioi seuraavien oikeustoimien oikeustoimikelpoisuutta.

a) 16-vuotias ostaa kaupasta 1 500 euron arvoisen kannettavan tietokoneen.

- ◆ 16-vuotiaan tekemä kauppa on oikeustoimena pätemätön;
- ◆ kyseessä on alaikäinen nuori, joten summa on niin suuri, että kyseessä ei ole tavanomainen eikä merkitykseltään vähäinen oikeustoimi.

b) 16-vuotias ostaa kaupasta 1 500 euron arvoisen kannettavan tietokoneen omalla kesätyöpalkallaan.

- ◆ 16-vuotiaan tekemä kauppa on oikeustoimena pätevä;
- ◆ summa on suuri, mutta 15 vuotta täyttänyt saa päättää omalla työllä ansaittujen rahojen käytöstä.

c) 18-vuotias ostaa kaupasta 1 500 euron arvoisen tietokoneen.

- ◆ 18-vuotiaan tekemä kauppa on oikeustoimena pätevä;
- ◆ 18-vuotiaalla on täysi oikeustoimikelpoisuus.

Tehtävä 2. Arvioi seuraavien oikeustoimien oikeustoimikelpoisuutta.

d) Muistisairaudesta kärsivä 70-vuotias ostaa kaupasta 1 500 euron arvoisen tietokoneen.

- ◆ Muistisairauden voisi olettaa heikentäneen henkilön oikeustoimikelpoisuutta.
- ◆ Hänen tahdonmuodostuksensa voisi olla puutteellista. Tällä perusteella kauppa voisi olla pätemätön.
- ◆ Toisaalta muistisairaus ei automaattisesti riitä tekemään täysi-ikäisen ihmisen oikeustoimea pätemättömäksi. Ihmisen oikeustoimikelpoisuutta voidaan kuitenkin rajoittaa osittain tai kokonaan.
- ◆ Jos joku haluaa jälkikäteen osoittaa muistisairaudesta kärsivän oikeustoimen pätemättömäksi, hän voi joutua tekemään moitekanteen käräjäoikeuteen.

Oikeuskelpoisuus

-
- ◆ Staattinen käsite
 - ◆ **käskyjen, kieltojen ja oikeuksien kohteena olemista**
 - ◆ **kyky omistaa ja olla velkaa**
 - ihminen on oikeuskelpoinen koko elinikänsä
 - oikeushenkilöiden oikeuskelpoisuudesta määrätään laissa

Oikeustoimikelpoisuus

◆ Dynaaminen käsite

→ **kyky perustaa, muuttaa tai kumota oikeussuhteita**

- Henkilö voi tehdä itseään velvoittavia sitoumuksia eli määrätä omasta omaisuudestaan

Oikeudellinen vastuunalaisuus

◆ Henkilön vajaavaltaisuus:

– alaikäisyys

– holhouksenalaisuus

◆ Oikeushenkilö on oikeuskelpoinen ,
kun on oikeustoimikelpoinen!

Oikeudellinen vastuunalaisuus

1. Vahingonkorvausvastuu

(siviilioikeudellinen vastuu)

- **Syyntakeisuudesta riippumaton**
- **Vastuulle ei ole ikärajaa!**
 - **Ikä voi alentaa korvauksen määrää.**

Oikeudellinen vastuunalaisuus

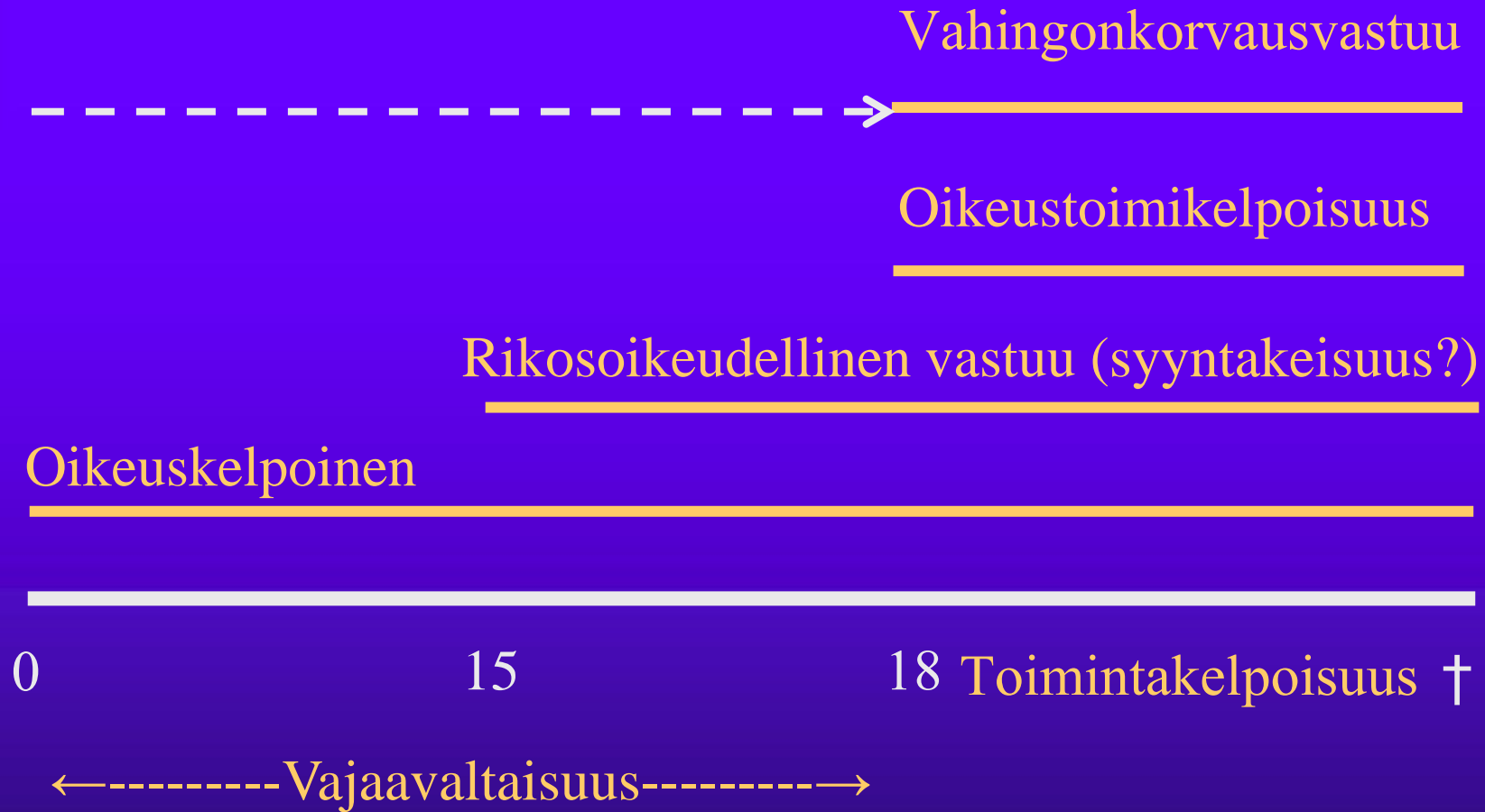
2. Rikosoikeudellinen vastuu (syyntakeinen)

- edellyttää syyntakeisuutta
- alkaa 15-vuotiaana
- nuori rikoksentekijä 15-20 vuotta

Tehtävä 4. YO K99

Kuva s. 14

Edunvalvonta

-
1. **Alaikäisen edunvalvojina huoltaja(t).**
 - huoltajan kuolema, avioero
 2. **Täysi-ikäisen vajaavaltaisen edunvalvojan määrää maistraatti.**
 - Valvoo edunvalvojen toimintaa
- ◆ **Käräjäoikeus määrää toimintakelpoisuuden rajoittamisesta.**

Edunvalvonta

**Kykenemätön huolehtimaan
taloudellisista asioistaan**

– Pelkkä edunvalvoja ei riitä

◆ **Äärimmäisessä tapauksessa:**

→ **Toimintakelpoisuuden
rajoittaminen**

→ **Vajaavaltaiseksi julistaminen**

Edunvalvonta

On monta muuttujaa ja
eriasteista toiminta-
kelpoisuutta → eriasteisia
ratkaisuja.

Valtuutus

- ◆ Valtuutettu edustaa päämiestään.
- ◆ Valtuutetun tekemät sopimukset sitovat päämiestä
- ◆ Valtuutus **osoitetaan valtakirjalla.**
 - **yksilöity/nimetty valtakirja (!)**
 - (avoin valtakirja) – ei ikinä

Minkälaisia asioita ei voi
valtuutuksella antaa toiselle?

- ◆ **Esim. avioliiton solmiminen ja työsopimuksen täyttäminen työntekijänä, äänestäminen.**
- ◆ **Edellyttää henkilökohtaisuutta.**